

נצח ישראל- פרק מ"ז / מקורות נוספים

1. עולת ראיה (א', עמ' ל"ה)

וארשתין לי לעולם. אע"פ שהנישואים הם יותר נערכים בדבקות מהאירוסין, מ"מ יש מעלה באירוסין, שהם מביעים את היסוד החוקי האצילי שבדבקות האלוקית, שמתוך מעלתו – אין בו התפסה לחיקוי חומרי כלל. ודוקא החוק העליון הזה הוא שאיננו מקבל שום שינוי, כי איננו תלוי בשום יחש, העלול להשתנות, כ"א הוא עומד בעצם צביון החוק, שאי אפשר כלל לצייר אופן אחר. וזאת הדבקות השכלית, הבאה מצד ההכרה שבהתגלותה פעם אחת בעצם בהירותה, איננה עלולה לקבל שום שינוי כלל, ונמצא שהיא קיימת לעולם. וארשתין לי לעולם.

וארשתין לי בצדק ובמשפט, בחסד וברחמים. הצדק והחסד, בצירוף האידיאלי, הם שני יסודות העולם. הצדק המופשט עומד הוא למעלה מכל ערך של איזה מפעל ומעשה, כי הוא עטור בעטרת שלמות תפארתו האצילית. אמנם מתוך זהירו הברור יקבלו כל המעשים כולם, בהערכתם המוגבלת, את צורת משפטם. והחסד הוא הציור האידיאלי של ההטבה המוחלטת, שאין לה שום יחס אל כל מפעל מוגבל. אבל מתוך אור הווייתו באה מידת הרחמים, המתגלה בהמון מעשים לאין תכלית. ומתגלה אור החיים האצילי, הדרת החוק העליון ביסודו הנאצל, בכל תיאוריו המעשיים: בצדק ובמשפט, בחסד וברחמים.

וארשתין לי באמונה. אין המשפט המצומצם מחסר מאומה מיסוד הצדק המופשט, ואין הרחמים, המצומצמים, על פי מידת הנושאים הראויים לרחמים, משנים מאומה ממידת החסד האידיאלי. התוכן המקיים את הצביון העליון, הבלתי מדוד ושקול, הבלתי מצומצם ומתואר, בתוך כל מה שמתואר ומוגבל, זהו יסוד האמונה, המחיה את כל החוקים, בהתמשכם מראשית נביעתם עד אחרית המגמות כולן, עד אין קץ למורד.

וידעת את ד'. מתוך קיבוץ הציורים הללו, מתוך ההצטיירות האצילית המופשטת, המציינת את האירוסין בנקיונם העליון, מתוך הארת ההופעה הבלתי גבולית, העומדת למעלה מכל הגבלה של כל כח מקבל, בשני הערכים של הצדק ושל החסד, מתוך ההמשכה אל כל הצדדים כולם, במשפט וברחמים, מתוך הידיעה שההמשכה, שבאה מתוך הערכים הבלתי מוגבלים אל התוכן המוגבל, לא תשנה כלום מהצביון האידיאלי, ולא תמיר את העניין הנאצל מצביונו במאומה – מכל אלה דעת ד' מתקבצת. וידעת את ד'.

2. מהר"ל באר הגולה (באר שיש)

והטעם, מפני כי הבא על נערה המאורסה – לפי שהוא חוטא בקדושה, שהנערה היא מקודשת לאחר, והנה בא עליה, לכך הוא חוטא בקדושה. ואינו כמו מי שבא על בעולת בעל, שכבר היא אשתו, ואין כאן שם קידושין. ואף על גב דלא פקע מינה קידושין הראשונים, מכל מקום אין שם "מאורסה" עליה, רק בעולת בעל. ולכך המיתה של ארוסה חמורה מבעולת בעל. ומפני גודל החטא הזה, הוא העדר גמור.

3. אורות (עמ' קמ"ב)

אי אפשר לאדם להיפרד מדבקות האלוקית, ואי אפשר לכנסת ישראל להפרד מצור ישעה, אור ד' אלוקי ישראל. אבל אי האפשרות הזאת, ההולכת ומופיעה בכל הדורות, יש בה הכרח טבעי, שאיננו נותן מקום לבהירות הדעת לגלות את פעולתה. על כן, באים ימים שתדמה נופלת על האדם, והפרצופים נסרים זה מזה, עד שהפירוד הגמור נעשה אפשרי, ובכללות התדמה במקום צלע מחוברת, חיבור טבעי, גב לגב, עומדת תפארת אדם בכליל הדרה, שהבחירה השכלית מברת לומר "זאת הפעם עצם מעצמי ובשר משרי", והעולם מתכונן בהופעת חיים ותולדות קיימות עדי עד. האפשרויות לדבר "גבוהה גבוהה", על דבר שמד, על דבר כפירה, על דבר פירודים מוחלטים, הן תולדותיה של הנסירה, המביאה לידי ההתאחדות הגמורה, הצורית, החופשית, "כמשוש חתן על כלה ישיש עליך אלוהיך".